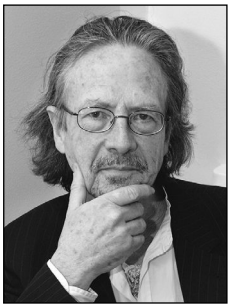
PETER HANDKE

YLEISÖN-HERJAUS

LURRA Editions

LURRA EDITIONS KIRJASTO

YLEISÖN-
HERJAUS

© Leena Louhivaara

Vuoden 2019 Nobelisti Peter Handke (s. 1942, Griffen, Itävalta) on modernin kirjallisuuden omaleimaisimpia tekijöitä. Hänen valtaisa tuotantonsa käsittää kertomuksia, runoja, esseitä, näytelmiä ja elokuvakäsikirjoituksia – mm. yhdessä Wim Wendersin kanssa tehty *Berliinin taivaan alla* (1987). Handken ilmaisu perustuu epätyyliin, jossa olennaista on kertojan sisäinen aistimus, tunne ja tulkinta aiheista, jotka kutsuvat assosiaatioiden syvään virtaan. Handke ylenkatsoo kirjallisuutta, joka kirjoittaa itseään median alustamista päivän aiheista median toivomalla tavalla. Hän kirjoittaa kimalaisten lennosta ja korentojen surinasta ja sosiaalisten rakenteiden muuttumisesta yhtä olennaisina elämän tapahtumina. LURRA Editions on julkaissut Handken tuotannosta aiemmin yhdeksän teosta (teoslista tämän kirjan lopussa). Handken esikoisnäytelmä *Yleisönherjaus* sai kantaesityksensä Claus Peymannin ohjauksena Theater am Turmissa Frankfurt am Mainissa vuonna 1966. Sen aiheuttamat reaktiot täyttivät katsojien tunnerekisterit koko laajuudeltaan. Näytelmässä henkilöt vuoroin ylistävät, vuoroin herjaavat yleisöään, ottaen psykologisesti haltuunsa kohtaamisen eri suunnat. Kyse on yleisön – kenen tahansa meistä – kyvystä kohdata egoonsa kohdistuva reaktio. Ne, jotka säilyvät kokemuksesta hengissä, voivat tuntea nauttineensa enemmän kuin teatterista. Ne, jotka kutistuvat, vievät koteihinsa mm. freudilaisen kysymyksen: Kuka minä oikeastaan olen? *Yleisönherjaus* avasi Peter Handkelle kirjallisen uran, jolle ei löydy vertaista modernin kirjallisuuden historiassa. Teoksen alkusanoissa kirjailija itse luonnehtii puhenäytelmänsä lähtökohtia. Jälkikirjoitus analysoi Handken tuotantoa ja uran dramaattista jälkivaihetta 1990-luvulla käytyjen Jugoslavian hajoamissotien seurauksena.

PETER HANDKE

YLEISÖN-HERJAUS

(Publikumsbeschimpfung, 1966)

Suomentanut
Arja Rinnekangas

LURRA Editions

Teoksen suomentamista on tukenut:

Federal Ministry
Housing, Arts, Culture,
Media and Sport
Republic of Austria

Saksankielinen alkuteos:
Peter Handke: Theaterstücke 1.
Publikumsbeschimpfung und andere Sprechstücke: Erstausgabe 1966

© Suhrkamp Verlag Berlin 2018

LURRA Editions
www.lurraeditions.fi

Kannen valokuva: Leena Louhivaara

Kansi ja taitto: Kim Söderström

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273,

22763 Hampuri, Saksa

Ilmestynyt ensimmäisen kerran suomeksi 2026.

ISBN: 978-952-7380-63-5

SISÄLLYS:

7

1. HUOMIOITA PUHENÄYTELMIINI
Peter Handke

11

2. YLEISÖNHERJAUKSESTA
Peter Handke

15

3. YLEISÖNHERJAUS
näytelmä

77

4. JÄLKIKIRJOITUS
KIRJAILIJA JA LAUMASIELUISUUS
Rax Rinnekangas

117

5. PETER HANDKEN
SUOMENNETUT TEOKSET

123

6. TÄMÄN KIRJAN TEKIJÖISTÄ

1.

HUOMIOITA PUHENÄYTELMIINI

Peter Handke

Puhenäytelmät ovat näytelmiä ilman kuvia, koska ne eivät luo kuvaa maailmasta. Ne eivät selitä maailmaa kuvien muodossa, vaan sanojen kautta, eivätkä niiden sanat esitä maailmaa tavalla kuin maailma olisi sanojen ulkopuolinen asia, vaan kuin maailma olisi sanassa. Sanat, joista puhenäytelmät koostuvat, eivät siis luo kuvaa maailmasta, vaan käsityksen maailmasta. Puhenäytelmät ovat siltä osin teatterinomaisia, kun ne hyödyntävät luonnollisen *ilmaisun* muotoja todellisuudessa. Ne käyttävät vain sellaisia muotoja, joiden täytyy myös todellisuudessa olla luonnollisen ilmaisun muotoja, toisin sanoen ne käyttävät niitä ilmaisutapoja, jotka todellisuudessa ilmaistaan *suullisesti*.

Puhenäytelmät käyttävät hyväkseen solvaamiseen, itsesyytöksiin, ripittäytymiseen, todistamiseen, kysymyksiin, puolustautumiseen, selittelyihin, ennustuksiin, avunanomiseen

käytettäviä luonnollisia ilmaisuja. Ne tarvitsevat vastapuolen, ainakin *yhden* henkilön, joka kuuntelee niitä ja vastaanottaa ne, muutoin ne eivät olisi luonnollista ilmaisua, vaan ainoastaan kirjoittajansa tekstiä. Tässä mielessä puhenäytelmät ovat teatteriesityksiä. Ne jäljittelevät ironisesti teatteritaiteessa käytettyjen luonnollisten ilmaisujen eleitä.

Puhenäytelmissä ei voi olla juonta, koska jokainen näyttämöllä esitetty juonellinen tapahtuma olisi vain mielikuva jostakin toisesta tapahtumasta: Noudattaessaan luonnollista muotoaan puhenäytelmät rajoittuvat sanaan eivätkä tarjoa valmiita kuvia, eivät edes sanallisessa muodossa olevia mielikuvia, jotka olisivat ainoastaan kirjoittajan sisäisen, luonnostaan ilmaisemattoman, sanattoman tilan väkinäisiä kuvia, eivät *luonnollista* ilmaisua.

Puhenäytelmät ovat vanhakantaisten näytelmien itsenäisiä johdantoja. Niillä ei ole aikomustakaan saada aikaan vallankumousta, ne ovat pyrkimys herättää kuulijoissa valppautta.

Vuoden 2019 Nobelin kirjallisuuspalkinnon saaneen Peter Handken esikoisnäytelmä *Yleisönherjaus* sai kantaesityksensä Frankfurt am Mainissa vuonna 1966.

Näytelmässä sen henkilöt vuoroin ylistävät ja vuoroin sättivät yleisöään – saaden aikaan tunnereaktioita vailla vertaa.

Suurta kansainvälistä huomiota saaneen näytelmän suomennoksen alkusanoissa kirjailija itse kuvailee teoksensa lähtökohtia.

Jälkikirjoitus analysoi Peter Handken tuotantoa ja uran dramaattista vaihetta 1990-luvulla käytyjen Jugoslavian hajoamissotien seurauksena.

Teoksen ilmestyminen suomeksi on todellinen lahja teatteritaiteen ja eksistentiaalisen kirjallisuuden ystäville.

9 789527 380635